

Huvudman

Umeå kommun
umea.kommun@umea.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola vid Obbola skola i Umeå kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 24 februari 2022

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Beslutet får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen (2010:800) inte överklagas.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2021 genomfört en tillsyn av Obbola skola med huvudman Umeå kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande trygghet och studiero samt åtgärder mot kränkande behandling.

Skolinspektionen beslutade den 24 februari 2022 att förelägga Umeå kommun att senast den 31 augusti 2022 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande studiero. Vidare tilldelade Skolinspektionen Umeå kommun en anmärkning rörande åtgärder mot kränkande behandling, närmare bestämt hur personalens anmälningsskyldighet ska fullgöras vid fall av kränkande behandling.

Umeå kommun begärde och beviljades anstånd med redovisningen till den 15 september 2022 och har den 15 september 2022 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Uppföljningen bygger på denna redovisning samt vad som framkom vid ett uppföljningsbesök i verksamheten den 20 oktober 2022 då Skolinspektionen genomförde intervjuer med elever, lärare, samt rektorn och biträdande rektorer. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Umeå kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i redovisningen att rektorn tillsammans med eleverna i skolans elevråd arbetat fram nya ordningsregler och en beskrivning av åtgärder om någon inte följer ordningsreglerna. Förslaget har diskuterats i klasserna och personalgruppen. Även vårdnadshavare har involverats i arbetet med ordningsregler via e-post. Därefter har rektorn beslutat om de nya ordningsreglerna, vilka har bifogats redovisningen till Skolinspektionen. Huvudmannen beskriver i redovisningen att rektorn har följt upp ordningsreglerna och deras efterlevnad genom att lärarna utvärderat detta tillsammans med eleverna flera gånger i samtliga klasser och lämnat resultatet av utvärderingarna till rektorn.

Huvudmannen uppger vidare i redovisningen att studieron följts upp löpande av rektorn genom samtal med undervisande personal under vårterminen 2022. I de klasser där studieron brustit har elevhälsan involverats, exempelvis genom att specialpedagogen handlett personal i syfte att ge personalen ökade pedagogiska verktyg. Huvudmannen har också tillskjutit ekonomiska resurser så att grundbemanningen kunnat ökas i två klasser. Studieron följs upp genom elevenkäter och lärarna har diskuterat utfallet tillsammans med eleverna i respektive klass där eleverna fått ge förslag på åtgärder.

Vid Skolinspektionens uppföljande besök uppger lärarna och skolledningen att eleverna månadsvis skattar sin upplevelse av studieron genom en enkät och lärarna på motsvarande sätt varje vecka. Det finns också möjlighet att skriva fritextsvar i enkäten. Vid besöket presenterade rektorn och de biträdande rektorerna en sammanställning som visar såväl elevernas som lärarnas upplevelse av studieron i samtliga klasser. Resultatet så långt visar att studieron generellt har förbättrats på skolan men också att studieron varierar mellan klasserna. Det framkommer även i samtliga intervjuer med elever, lärare samt rektor och biträdande rektorer att arbetet med att bibehålla och öka studieron behöver fortsätta.

Huvudmannen uppger i redovisningen att skolledningen och personalen har diskuterat och kommit överens om ett gemensamt förhållningssätt och åtgärder för hur ordningsstörande beteende ska hanteras, exempelvis om en elev upprepat stör ordningen eller på annat sätt uppträder olämpligt. Som stöd finns olika dokumentmallar där personalen skriftligt dokumenterar olika händelser eller

eventuella disciplinära åtgärder. Exempelvis finns en dokumentet ”checklista för disciplinära åtgärder” som ska användas i fall en händelse inträffar som äventyrar elevernas trygghet och studiero. Dokumentet beskriver i form av en åtgärdstrappa hur personalen ska agera och skollagens bestämmelser exempelvis vad gäller tillsägelser, utvisning, kvarsittning, omhändertagande av föremål men också övriga mer ingripande åtgärder. Huvudmannen har inkommit med redovisning av tre elevärenden där utredning startats och där det framgår vilka åtgärder som aktualiserats i de olika fallen.

Vid Skolinspektionens uppföljande intervjuer med elever och lärare framgår att det, även om det har minskat, fortfarande finns elever som emellanåt stör ordningen. Lärarna uppger att de nya dokumentmallarna används. En lärare berättar att hen beslagtagit en tändare från en elev som, trots tillsägelser, fortsatt elda med tändaren under en lektion. Den händelsen dokumenterades i de nya mallarna. Lärarna och rektorn uppger även att det vid tiden för Skolinspektionens uppföljande besök dessutom pågår utredningar om fyra elevers ordningsstörande beteende.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 9 § skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Enligt 2 kap. 10 § skollagen beslutar rektorn om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. Rektor fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar.

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp. Rektor beslutar om ordningsregler.

Enligt 5 kap. 6 § skollagen får rektorn eller en lärare vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Enligt de förutsättningar som anges i 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skolenhet, avstängning och omhändertagande av föremål.

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Enligt skollagen 5 kap. 10 § ska rektorn sedan med utgångspunkt i vad som framkommit i utredningen se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Av 5 kap. 24 § skollagen framgår vilka disciplinära åtgärder som ska dokumenteras skriftligt av den som vidtar åtgärden.

I 29 kap. 10 §§ skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat krav på partsinsyn, utredning, kommunikation, dokumentation och motivering av beslut.

Av 31 § förvaltningslagen framgår att för varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Av 32 § förvaltningslagen framgår bland annat att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klagörande motivering, om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Av läroplanen för grundskolan (Lgr 11, 1. Varje skolas utveckling) framgår att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen och att huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder ständigt prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället.

I läroplanen (Lgr 11, 2.1 Normer och värden) anges att läraren tillsammans med eleverna ska utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

Läroplanen (Lgr 11, 2.2 Kunskaper) anger att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Läroplanen (Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) anger att alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska arbetsmiljön.

Av läroplanen (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar) framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens bedömning

Den 1 augusti 2022 trädde lagändringar i kraft på området trygghet och studiero. Lydelser ändrades bland annat i 5 kap. 3,5,6 och 9 §§ skollagen. Ändringarna skedde under slutskedet av huvudmannens redovisningstid. Lagrummen under avsnittet rättsliga regleringar har därför den lydelse som gällde fram till den 1 augusti 2022. Skolinspektionens bedömning nedan är i huvudsak gjord mot dessa bestämmelser.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende arbetet med att skapa och upprätthålla studiero. Rektorn har beslutat om nya ordningsregler som är framtagna i samarbete med eleverna, personal och vårdnadshavare. Rektorn följer fortlöpande upp elevernas trygghet och studieron genom månadsvisa elevenkäter och veckovisa avstämningar med personalen och åtgärder vidtagits i de klasser där studieron inte varit tillfredsställande. Rutiner har skapats och implementerats för vilka disciplinära åtgärder som får användas och hur de i förekommande fall ska dokumenteras. Rektorn har också startat utredningar för elever som återkommande stört ordningen.

Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i redovisningen att ett flertal fortbildningsinsatser har genomförts under våren 2022. När händelser har inträffat har de anmälts och, utifrån vad som framkommit, åtgärder vidtagits som exempelvis att se över schemaläggning och bemanning. Skolledningen och huvudmannen har uppmärksammat att rutinerna för att anmäla kränkande behandling inte fungerade fullt ut och därefter vidtagit åtgärder. Bland annat har personalens tillgång till det digitala anmälningssystemet utökats.

I intervju med skolledningen uppger tf biträdande rektor att skolledningen har informerat personalen om att alla händelser ska anmälas och om det är en konflikt mellan två elever där båda eleverna blivit kränkta ska det göras två anmälningar, en för vardera elev. Det har inkommit totalt 75 anmälningar under perioden 15 augusti till 20 oktober 2022 samt 73 anmälningar under perioden 1 mars till 14 augusti 2022.

Rättslig reglering

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är

skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende arbetet med att motverka kränkande behandling. Rutinerna för hur anmälan av fall av kränkande behandling ska ske har förtydligats och skolledningen har uppmanat all personal att anmäla alla händelser som sker. Tillgången till det digitala inrapporteringssystemet där anmälningar upprättas och utreds har utökats. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen.

Beslutet har fattats av beslutsfattare Rebecka Rasmuson.

Utredare Anders Holmgren har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Emmy Holmlund och Anna Karlsson medverkat.